

Sygn. akt I C 173/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agata Gawłowska-Sobusiak
Protokolant:	Magdalena Baran

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna w B.

przeciwko R. P.

o zapłatę

I. uchyla nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd

Rejonowy w B. I Wydział Cywilny dnia 30 listopada 2016r. sygn. akt I Nc 1270/16 – w całości;

II. zasądza od pozwanego R. P. na rzecz strony powodowej

(...) Spółka Akcyjna w B. kwotę 4961,02 zł (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt jeden złotych 2/100) z odsetkami umownymi za opóźnienie w zapłacie, które nie mogą przekraczać 2-krotności odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonymi od dnia 23 października 2016r. do dnia 26 maja 2017r.;

III. płatność kwoty zasądzonej w pkt. II wyroku, tj. kwoty 4961,02 zł, rozkłada na 99 miesięcznych rat: pierwsza rata w kwocie 61,02 zł, a kolejne raty w kwotach po 50,00 zł każda – płatnych do 5-go dnia każdego kolejno następującego po sobie miesiąca, począwszy od miesiąca następnego po miesiącu, w którym uprawomocni się niniejszy wyrok, z odsetkami umownymi za opóźnienie w zapłacie, które nie mogą przekraczać 2-krotności odsetek ustawowych za opóźnienie, w uiszczeniu którejkolwiek z rat;

IV. oddała powództwo w pozostałej części;

V. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sędzia

SR Agata Gawłowska – Sobusiak

Sygn. akt I C 173/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 26 maja 2017 r.

Strona powodowa (...) Spółka Akcyjna w B. domagała się zasądzenia od pozwanego R. P. kwoty 4 961, 02 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 23 października 2016 r do dnia zapłaty, przy czym strona powodowa wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 2 kpc.

Uzasadniając pozew strona powodowa podniosła, że pozwany poprzez podpisanie weksła w dniu 25 maja 2016 r zobowiązał się do zapłaty wskazanej na wekslu kwoty 5 138, 02 zł do wskazanego dnia 22 września 2016 r. Pozwany uścił na poczet zadłużenia jedynie kwotę 177, 00 zł, po czym zaprzestał wpłat. Wobec powyższego strona powodowa pismem z dnia 22 września 2016 r wezwała pozwanego do wykupu weksła, ale bezskutecznie.

T.. Sąd nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym dnia 30 listopada 2016 r sygn. akt I Nc 1270/16 zobowiązał pozwanego do zapłaty na rzecz strony powodowej dochodzonej kwoty wraz z odsetkami i kosztami postępowania.

Od powyższego nakazu zapłaty, pozwany złożył zarzuty. Pozwany nie kwestionował tego, że zawarł umowę pożyczki ze stroną powodową, ale zakwestionował wyliczenie kwoty zadłużenia objętej wekslem. Pozwany zakwestionował zasadność naliczenia tzw. ceny pakietu w kwocie 600, 00 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 129, 00 zł i wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 1 761, 00 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona powodowa (...) Spółka Akcyjna w B. udzieliła pozwanemu R. P. pożyczki. Na podstawie umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 25 maja 2015 r strona powodowa udzieliła pozwanemu pożyczki na łączną kwotę **5 310, 00 zł**, na którą składały się:

- kapitał w kwocie **2 500, 00 zł**,
- odsetki kapitałowe w kwocie **320, 00 zł**,
- opłata przygotowawcza w kwocie **129, 00 zł**,
- prowizja w kwocie **1 761, 00 zł**,
- cena (...) w kwocie **600, 00 zł**.

Wymienioną kwotę 5 310, 00 zł pozwany zobowiązał się spłacić w 30 miesięcznych ratach, po 177, 00 zł każda, przy czym w każdej racie mieściła się część wyżej wymienionych kwot.

Dowód:

- **umowa pożyczki gotówkowej – k. 35-38,**
- **kalendarz spłat – k. 38.**

Zabezpieczeniem zwrotu pożyczki był weksel in blanco podpisany przez pozwanego i opatrzony datą 25 maja 2016 r wraz z deklaracją wekslową.

Dowód:

- **deklaracja wekslowa wystawcy weksla – k. 39,**

- odpis weksla – k. 5.

Zgodnie z umową pożyczki, strona powodowa uprawniona była do wypowiedzenia tej umowy, jeżeli pozwany nie zapłaci w terminie chociażby jednej pełnej raty pożyczki. Strona powodowa mogła wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, po uprzednim wezwaniu pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowód:

- umowa pożyczki gotówkowej – k. 35-38,,

Pozwany dokonał wpłaty tylko jednej raty pożyczki, czyli uiścił kwotę **177, 00 zł**, i to z opóźnieniem, za które strona powodowa naliczyła odsetki w kwocie **5, 02 zł**.

Dowód:

- karta klienta – k. 40,

- wyliczenie odsetek – k. 47.

Strona powodowa pismem z dnia 5 września 2016 r wezwała pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od doręczenia tego wezwania, ale bezskutecznie.

Następnie strona powodowa pismem z dnia 22 września 2016 r wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki i wezwała pozwanego do zapłaty kwoty **5 138, 02 zł** (5 310, 00 zł – 177, 00 zł + 5, 02 zł). Nadto strona powodowa wypełniła weksel na wymienioną kwotę i wezwała pozwanego do jego wykupu.

Dowód:

- ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 41 -46,

- wypowiedzenie umowy pożyczki – k. 6,

- odpis weksla – k. 5.

Po wypowiedzeniu umowy, pozwany uiścił tylko kwotę **177, 00 zł**. Zatem zadłużenie pozwanego z umowy pożyczki wynosiło **4 961, 02 zł**, a to:

- kapitał w kwocie **2 500, 00 zł**,

- odsetki kapitałowe w kwocie **320, 00 zł**,

- opłata przygotowawcza w kwocie **129, 00 zł**,

- prowizja w kwocie **1 761, 00 zł**,

- cena (...) w kwocie **600, 00 zł**,

- odsetki za opóźnienie w kwocie **5, 02 zł**,

przy uwzględnieniu wpłat na kwotę **354, 00 zł** (2 x 177, 00 zł).

Dowód:

- karta klienta – k. 40,

Jeszcze przed wypowiedzeniem umowy pożyczki, pozwany pismem z dnia 20 marca 2016 r zwrócił się do strony powodowej o restrukturyzację zobowiązania. Strona powodowa pismem z dnia 4 kwietnia 2014 r odmówiła restrukturyzacji.

Dowód:

- **pismo pozwanego – k. 21- 24,**

- **pismo strony powodowej – k. 20.**

Pozwany zaciągnął pożyczkę u strony pozwanej, albowiem potrzebował środków pieniężnych na leczenie. Pozwany cierpi na przepuklinę kręgosłupową, nadciśnienie, żylakowe owrzodzenie nóg.

Pozwany jest w separacji faktycznej z żoną, prowadzą odrębne gospodarstwa domowe. Pozwany zamieszkuje w domu syna, w którym przysługuje mu służebność mieszkania. Pozwany pobiera emeryturę obciążoną zajęciem komorniczym, w konsekwencji „na rękę” otrzymuje kwotę 400, 00 zł miesięcznie. Z tej kwoty pozwany może uiszczać raty najwyżej po 50, 00 zł miesięcznie.

Nadto pozwany jest obowiązany do spłaty innego zadłużenia wobec strony powodowej – sprawa I C 169/17.

Dowód:

- **przesłuchanie pozwanego – k. 57-58.**

Fakty znane Sądowi z urzędu z innych spraw pozwanego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w pierwszej kolejności w oparciu o wyżej wymienione dokumenty.

Dokumenty w postaci: umowy pożyczki, kalendarza spłat, deklaracji wekslowej, weksła, karty klienta, wezwania do zapłaty, wyliczenia odsetek, wypowiedzenia umowy – jako dokumenty prywatne – stanowiły dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenia w nich zawarte. Na podstawie tych dokumentów Sąd ustalił, jakie roszczenie przysługuje stronie powodowej wobec pozwanego, tj. z jakiego tytułu i w jakiej wysokości.

Sąd dał wiarę przesłuchaniu pozwanego R. P. dotyczącym głównie jego sytuacji finansowej, a mającym istotne znaczenie dla rozpoznania wniosku o rozłożenie spłaty zadłużenia na raty. Zeznania te były spontaniczne, szczerze i przekonujące.

Sąd zważył co następuje:

W przedmiotowej sprawie strona powodowa (...) Spółka Akcyjna w B. domagała się zasądzenia od pozwanego R. P. kwoty 4 961, 02 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie na podstawie weksła wystawionego jako zabezpieczenie spłaty pożyczki.

Wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksła umożliwia, w wypadku wniesienia zarzutów, poszerzenie podstawy faktycznej i prawnej sporu o stosunek podstawowy zarówno z inicjatywy powoda, jak i pozwanego, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, pozwany zawarł ze stroną powodową umowę pożyczki. Strona powodowa udzieliła pozwanemu pożyczki na łączną kwotę **5 310, 00 zł**, na którą składały się:

- kapitał w kwocie **2 500, 00 zł**,

- odsetki kapitałowe w kwocie **320, 00 zł**,

- opłata przygotowawcza w kwocie **129, 00 zł**,

- prowizja w kwocie **1 761, 00 zł**,

- cena (...) w kwocie **600, 00 zł**.

Na poczet tej umowy pozwany uiszczył – i to z opóźnieniem - tylko kwotę **354, 00 zł**, po czym zaprzestał spłat. Stron powodowa naliczyła więc pozwanemu odsetki za opóźnienie w kwocie **5, 02 zł**. Zatem ostatecznie zadłużenie pozwanego wyniosło **4 961, 02 zł** (5 310, 00 zł – 354, 00 zł + 5, 02 zł).

Pozwany zakwestionował zasadność naliczenia tzw. ceny pakietu w kwocie 600, 00 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 129, 00 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 1 761, 00 zł.

Wobec powyższego Sąd z urzędu zbadał abuzywność postanowień umownych dotyczących wyżej wymienionych elementów umowy. Zgodnie jednak z art. 385¹ § 1 kc nie można uznać za abuzywne tych postanowień umownych, które określając główne świadczenia stron, w tym cenę i wynagrodzenie. Tym samym skoro zakwestionowane przez pozwanego elementy umowy pożyczki dotyczą właśnie „ceny za pakiet” , „opłaty przygotowawczej” będącej wynagrodzeniem oraz „wynagrodzenie prowizyjne”, zostały wyłączone z kontroli abyzywności.

W następnej kolejności Sąd zbadał, czy w przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z wyzyskiem, o jakim mowa w art. 388 kc, albo ze sprzecznością postanowień umownych z zasadami współzycia społecznego, o czym stanowi art. 58 § 2 i 3 kc.

Konstrukcja instytucji wyzysku oparta jest na dysproporcji majątkowej wartości wzajemnych świadczeń stron. Zgodnie z art. 388 § 1 kc o wyzysku mówimy, jeżeli jedna strona umowy – wyzyskując przymusowe położenie, niedoświadczenie lub niedoświadczanie drugiej strony – w zamian za swoje świadczenie zastrzega dla siebie świadczenie, którego wartość przewyższa w rażącym stopniu wartość jej własnego świadczenia.

Dysproporcja między wzajemnymi świadczeniami stron umowy może być także podstawą do uznania postanowień umownych za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania. Przed wprowadzeniem przepisów o odsetkach maksymalnych, za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uważano zastrzeganie w umowie zbyt wysokich odsetek (por.: wyrok SN z dnia 8 stycznia 2003 r II CKN 1097/00 L.; wyrok SN z dnia 27 maja 2010 r III CSK 230/09 L.; wyrok SA w Warszawie z dnia 27 października 2004 r VI ACa 146/04L.; wyrok SA w Łodzi z dnia 1 lipca 2016 r I ACa 39/16 L.). Obecnie za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uważa się zastrzeganie nadmiernego wynagrodzenia albo ustanawianie nadzabezpieczenia (por.: wyrok SN z dnia 28 października 2010 r II CSK 218/10 L.; wyrok SN z dnia 12 października 2011 r II CSK 690/10 L.).

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy, należy mieć na uwadze to, że do umowy pożyczki zawartej między stronami mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r o kredycie konsumenckim (tj. Dz. U. z 2016 r Nr 1528). Zgodnie z art. 36a ust. 1 cyt. ustawy maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

$$(\dots) \leq (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$$

- (...) **maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu**

- **K – całkowita kwota kredytu,**

- **n – okres spłaty,**

- **R – liczba dni w roku**

Maksymalna kwota pozaodsetkowych kosztów kredytu w całym okresie kredytowania nie może być wyższa od całkowitej kwoty kredytu.

W przedmiotowej sprawie maksymalna – ustalona przez ustawodawcę – kwota pozaodsetkowych kosztów kredytu w całym okresie kredytowania mogła wynosić: $(2\,500,00\text{ zł} \times 25\%) + (2\,500,00\text{ zł} \times 913\text{ dni}/365\text{ dni} \times 30\%) = 625,00\text{ zł} + 1876,00\text{ zł} = \mathbf{2\,501,00\text{ zł}}$. Suma tzw. ceny pakietu 600,00 zł, opłaty przygotowawczej 129,00 zł i wynagrodzenia prowizyjnego 1 761,00 zł, daje łącznie kwotę **2 490,00 zł**. Zatem pozaodsetkowe koszty pożyczki zawartej między stronami wynoszące 2 490,00 zł, nie przekraczają kwoty ustalonej przez ustawodawcę, jako maksymalnej kwoty tych kosztów. Skoro ustawodawca przewidział, iż pozaodsetkowe koszty mogą być tak wysokie, to nie można uznać, że koszty te zostały naliczone w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego czy są w rażącym stopniu nadmierne. Ideą ustawy o kredycie konsumenckim jest przede wszystkim ochrona interesów konsumentów. Nadto pozwany przed zawarciem kolejnej już umowy pożyczki ze stroną pozwaną, winien dokonać realnej oceny możliwości spłaty pożyczki wraz z naliczonymi kosztami.

Reasumując, Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania kwoty zadłużenia wyliczonej przez stronę powodową na łączną kwotę **4 961,02 zł**. P. koszty pożyczki zawartej przez strony nie naruszały ustawy o kredycie konsumenckim, a zatem nie można było uznać, iż pozostają w sprzeczności z prawem czy zasadami współzycia społecznego, albo że naruszają interes pozwanego. Strona powodowa świadczy usługi polegające na udzielaniu pożyczek, skoro pozwany zdecydował się na zaciągnięcie pożyczki musi ją spłacić wraz z kosztami, postanowienia umowne zgodnie z zasadą *pacta sunt servanda* wiążą strony.

Zatem Sąd zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej wyżej wymienioną kwotę wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w zapłacie, które nie mogą przekraczać 2-krotności odsetek ustawowych za opóźnienie, od dnia 23 października 2016r. do dnia wydania wyroku tj. 26 maja 2017r – o czym poniżej. Ponieważ zasądzono kwotę rozłożono na raty – o czym także poniżej – koniecznym było uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W przedmiotowej sprawie pozwany wnosił także o rozłożenie zasądzonej kwoty na niskie raty.

Zgodnie z art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach Sąd może zasądzone świadczenie rozłożyć na dogodnie raty. Chodzi tu o sytuacje, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzonego świadczenia byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dn. 25.01.2013r. I Aca 1080/12, Lex). Z drugiej strony chodzi także o to, aby umożliwić pozwanemu dobrowolne wykonanie wyroku, a wierzyciela nie narażać na nieefektywne wydatki egzekucyjne. Takie rozumienie art. 320 kpc pozostaje w zgodzie z art. 31 ust. 3 Konstytucji, uzależniającym dopuszczalność ustanowienia w ustawie ograniczenia korzystania z konstytucyjnego prawa, jakim jest wierzycielność, od tego, czy nie narusza ono istoty tego prawa oraz czy jest konieczne w demokratycznym państwie m.in. dla porządku publicznego albo wolności i praw innych osób (por. uchwała SN z dnia 15 grudnia 2006 r III CZP 126/06 OSNC 2007/10/147).

W ocenie Sądu sytuacja rodzinna i finansowa pozwanego uzasadniała rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. Pozwany nie byłaby w stanie uiścić zasądzonej kwoty jednorazowo i niezwłocznie, albowiem dla pozwanego ta kwota jest zbyt wysoka. Pozwany utrzymuje się z niewysokiej emerytury, obciążonej dodatkowo zajęciem komorniczym, „na rękę” otrzymuje tylko 400,00 zł (!). Pozwany nie ma żadnego majątku, który mógłby spieniężyć, zamieszkuje na podstawie służebności mieszkania w domu syna. Skoro pozwany deklaruje, że chce się wywiązać z zobowiązania, to należy dać mu szansę na dobrowolną spłatę, tym bardziej, że ewentualna egzekucja wobec pozwanego była nieskuteczna (!).

Rozkładając zasądzoną kwotę na raty, Sąd miał na względzie również interes strony powodowej. Należy podkreślić, że maksymalny okres spłaty rozłożonego na raty świadczenia nie może przekraczać 10 lat, mając na uwadze art. 125 kc. Sąd uznał, że ratą możliwą do spłaty przez pozwanego będzie rata w wysokości 50,00 zł. Przy tak ustalonej wysokości raty pozwany spłaci zadłużenie w ciągu 8 lat.

Rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat (por. uchwała SN z dnia 15 grudnia 2006 r III CZP 126/06 OSNC 2007/10/147). Rozkładając zasądzone świadczenie na raty, sąd nie może natomiast odmówić przyznania wierzycielowi odsetek za okres poprzedzający wydanie wyroku (por. uchwała SN z dnia 22 września 1970 r III PZP 11/70 OSNC 1971/4/61). Stąd odsetki od dochodzonej kwoty zostały zasądzone do dnia wydania wyroku, tj. do 26 maja 2017 r. Jeśli jednak pozwany będzie opóźniał się z zapłatą poszczególnych rat, stronie powodowej będą się należały odsetki za opóźnienia w zapłacie kolejnych rat (por.; H. Pietrkowski, *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009, s. 336).

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 i art. 102 kpc. W wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony przegrywającej kosztami procesu. Pozwany przegrał proces, ale mając na uwadze jego sytuację rodzinną i finansową – przedstawioną powyżej – Sąd odstąpił od obciążania go zwrotem kosztów stronie powodowej. Pozwany poniósł tylko koszty opłaty sądowej od zarzutów w kwocie 70, 00 zł.

SSR Agata Gawłowska-Sobusiak